

Sygn. akt III AUa 1040/13

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Hawryszko
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka (spr.) SSO del. Beata Górską
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2014 r. w Szczecinie

sprawy K. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o podjęcie wypłaty emerytury z datą wcześniejszą

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 18 września 2013 r. sygn. akt VI U 524/13

oddala apelację.

SSO del. Beata Górską SSA Jolanta Hawryszko SSA Barbara Białecka

III AUa 1040/13

## UZASADNIENIE

K. G. złożyła odwołanie od decyzji z dnia 19 kwietnia 2013 r., którą odmówiono uchylenia decyzji z dnia 20 września 2011 r. o wstrzymaniu wypłaty emerytury. Jako podstawę wskazała orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego w sprawie K 2/12. Wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i zasądzenie kosztów procesu.

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 18 września 2013r. zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 19 kwietnia 2013 roku w ten sposób, że uchylił decyzję z 20 września 2011 roku o wstrzymaniu wypłaty emerytury. Swoje rozstrzygnięcie Sąd oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne: K. G., pozostając w stosunku pracy, nabyła prawo do emerytury od 01.03.2009 roku. Decyzją

z dnia 20.09.2011r. organ rentowy wstrzymał z dniem 01.10.2011 r. wypłatę emerytury ubezpieczonej na podstawie art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS (w związku z nowelizacją przepisów wprowadzonych ustawą z dnia 16 grudnia 2010r.), albowiem ubezpieczona postawiła w stosunku pracy. 27.11.2012r. ubezpieczona wniosła o podjęcie zawieszony emerytury i wypłatę zaległej emerytury. Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 190 ust. 4 Konstytucji orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania. Skarga o wznowienie postępowania została złożona w ustawowym terminie określonym w art. 145a § 2 KPA. Zachodzi w sytuacji ubezpieczonej wskazana podstawa ustawowa wznowienia - art. 145a § 1 KPA. Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z 13 listopada 2012 r., w sprawie K 2/12 orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 konstytucji. Wyrok został opublikowany w Dzienniku Ustaw z dnia 22 listopada 2012 r. pod poz. 1285. Ubezpieczonej przyznano prawo do emerytury od marca 2009 r., kiedy ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.; dalej jako ustawa), nie przewidywała zawieszenia emerytury w przypadku pozostawania w stosunku pracy. Sąd Okręgowy wskazał, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Skoro Trybunał nie określił żadnego terminu, to art. 103a ustawy utracił moc 22 listopada 2012 r. Niemniej z art. 190 ust. 4 Konstytucji wynika, iż orzeczenie powyższe daje podstawę do wznowienia postępowania zakończony ostateczną decyzją administracyjną wydaną w oparciu o niezgodny z Konstytucją akt normatywny (w sprawie art. 103 a ustawy). W ocenie Sądu I instancji gdyby wznowienie postępowania miało dotyczyć wyłącznie postępowań od daty wejścia w życie orzeczenia Trybunału, to art. 190 ust. 4 Konstytucji byłby bezprzedmiotowy. Skoro ubezpieczona nabyła prawo do emerytury przed 2011 r., to wobec wyroku Trybunału Konstytucyjnego w sprawie K 2/12, nie zachodziły podstawy do zawieszania wypłaty świadczenia.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy, który w apelacji zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

1) art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j. t. Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227) przez jego błędną wykładnię, skutkującą zmianą decyzji organu rentowego w sytuacji, gdy przedmiotowa regulacja prawna nie uzasadniała nakazania organowi rentowemu podjęcia wypłaty spornej emerytury od dnia 01.10.2011r., tj. od dnia jej zawieszenia, do dnia 21.11.2012 r. w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012 r., sygn. akt K 2/12;

2) art. 190 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. nr 78, poz. 483) przez jego niewłaściwe zastosowanie w wyniku przyjęcia, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt: K 2/12, ma moc wsteczną (ex tunc) w sytuacji, gdy zastosowanie przedmiotowej regulacji prawnej powinno skutkować przyjęciem mocy obowiązującej wyżej wymienionego wyroku od dnia jego wejścia w życie, tj. od dnia jego ogłoszenia w Dzienniku Ustaw w dniu 22 listopada 2012 r. i na przyszłość (ex nunc) wobec nie określenia przez Trybunał Konstytucyjny w wyżej wymienionym wyroku innego terminu utraty mocy obowiązującej art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r., nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżony wyroku w całości i oddalenie odwołania, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

### **Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.**

Apelacja organu rentowego jest bezpodstawna.

Ocena prawna dokonana przez Sąd Okręgowy jest prawidłowa i Sąd Apelacyjny w całości ją aprobuje. Sąd Odwoławczy miał na uwadze, że podstawą orzekania w sprawie jest wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12, który uznał za niezgodny z Konstytucją art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodany przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Wyrok wszedł w życie z dniem opublikowania w Dzienniku Ustaw, tj. w dniu 22 listopada 2012 r. (Dz. U. z 2012r. nr 1285). Bez wątplenia w oparciu o analizowane przez Trybunał Konstytucyjny przepisy organ rentowy zawiesił ubezpieczonemu prawo do wypłaty emerytury od 1 października 2011 r. w związku z brakiem dowodu rozwiązania stosunku pracy. Z treści uzasadnienia wskazanego wyroku Trybunału wynika, że zarzut niekonstytucyjności kwestionowanej regulacji sformułowany został w odniesieniu do wąskiego kręgu osób, a mianowicie emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury na mocy wcześniejszych przepisów, tj. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Trybunał nie objął przy tym analizą rozwiązania przyjętego przez ustawodawcę, polegającego na uzależnieniu realizacji nabytego prawa do emerytury od uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego emeryt wykonywał pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. Trybunał podkreślał m.in., że art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS powinien być traktowany nie jako przepis dotyczący reguł łączenia świadczenia emerytalnego i zarobku, lecz jako przepis określający warunki realizacji prawa do emerytury, a więc określający treść ryzyka emerytalnego.

Problem w sprawie rozpatrywanej przez Trybunał dotyczył oceny, czy ustawodawca mógł na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. rozciągnąć stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS – przepisu ustalającego nową treść ryzyka emerytalnego – na sytuację przeszłą, tj. wobec osób, takich jak ubezpieczony, które już nabyły prawo do emerytury od 1 września 2009 r., czyli w czasie obowiązywania regulacji niezawierającej wymogu rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą dla uzyskania świadczenia emerytalnego. Trybunał stan taki ocenił negatywnie i stwierdził, że rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. spowodowało, że osoby, które już skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. musiały, na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, poddać się nowej, mniej korzystnej dla nich treści ryzyka emerytalnego. Innymi słowy, ubezpieczeni, którzy prawo do emerytury uzyskali po spełnieniu jedynie warunku osiągnięcia wieku oraz odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego, musieli ponownie zrealizować swoje prawo do emerytury według nowej treści ryzyka, czyli spełnić także warunek rozwiązania stosunku pracy, aby emeryturę nadal pobierać od 1 października 2011 r. Oznaczało to dla nich, że chcąc nadal pracować i jednocześnie pobierać emeryturę musiały rozwiązać stosunek pracy i raz jeszcze go nawiązać.

Określając skutki wyroku Trybunał wyjaśnił, że z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw utraci moc art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oznacza to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 r.

Przepis art. 190 ust. 4 Konstytucji stanowi, że orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stanowi podstawę

do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonym w przepisach właściwych dla danego postępowania.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko przejawiające się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w którym przeważa pogląd o skuteczności ex tunc wyroków Trybunału Konstytucyjnego. Od zasady skuteczności wyroku Trybunału Konstytucyjnego ex tunc istnieją wyjątki mające podstawę w przepisach Konstytucji, które jednak nie zachodzą w okolicznościach tej sprawy. W odpowiedzi na zarzuty apelacji podkreślić jedynie wypada, że jednym z takich wyjątków jest sytuacja, gdy Trybunał Konstytucyjny wskazuje datę uchylenia aktu normatywnego, który uznał za niezgodny z przepisem lub też odroczy obowiązywanie swego wyroku. Ponieważ jednak żadna z tych sytuacji nie zaistniała w związku z analizowanym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., to kwestia skuteczności tego wyroku nie może budzić wątpliwości.

Na tej podstawie oraz zgodnie z przytoczonymi rozważaniami odnośnie mocy wstecznej wyroków Trybunału Konstytucyjnego zdaniem Sądu Apelacyjnego należało przyjąć, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. ma w tym przypadku skutki retroaktywne. Utrata mocy obowiązującej zakwestionowanych nim przepisów art. 103a ustawy emerytalnej w związku z art. 28 ustawy zmieniającej nastąpiła od daty ich uchwalenia, jednak przepisy te w zakresie oznaczonym w wyroku Trybunału są niekonstytucyjne od początku.

Reasumując niniejsze rozważania Sąd Apelacyjny przyjął, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 roku ma skutki retroaktywne, zatem prawo do emerytury dla ubezpieczonej, która nabyła je 1 marca 2009 roku mimo kontynuowania zatrudnienia u pracodawcy, na rzecz którego wykonywała je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury i która była jej wypłacana, zostało zachowane także od 1 października 2011 roku, o czym trafnie orzekł Sąd I instancji.

Z tych wszystkich względów Sąd Apelacyjny oddalił apelację organu rentowego, o czym orzekł na podstawie art. 385 k.p.c.